

PEST, MÁJUS 22.

21. szám.

I. FÉLÉV. 1862.

Megjelenik e lap hetenkint egyszer: esütörtökön. Előfizetési díj: helyben félévre 1 frt 31 kr., s egész évre 2 frt 62 kr. a. ér.; vidékre postán félévre 1 frt 66 kr., s egész évre 3 frt 32 kr. a. ér. Az előfizetési pénzek a Szent-István-Társulat ügynöki hivatalába (Lipót-utca 8. sz.) bérmentesen, a lap szerkesztését illető levelek pedig a „Katholikus Néplap” szerkesztőségéhez (Pest, Zöldfa-utca, 14. sz.) intézendők.

A japáni vértanuk.

Közeledik juniushó 8-ika, vagyis pünkösd ünnepe, a midőn Romában a japáni 23 fer.-rendi és 3 jezsuita vértanunak szentek közé igtatása IX. Pius pápa által a világ minden részéről egybegyült nagyszámu püspökök környezetében rendkívüli fény- és ünnepélylyel kihirdetténi fog *). Ugy hisszük, kedvesen vendik t. olvasóink, sőt nem csekély lelki épülésökre szolgáland, ha e nagy horderejü eseményt megelőzőleg megismertetjük ama vértanukat, kikre mi katolikusok méltán büszkék lehetünk, s őket, előadva rövid életrajzukat és kiszüendett martýromságukat, mint a ker. hitbeni rendíthetlen állhatatosság tündöklő példányképeit fölmutatjuk. Az adatok a Bollandistákából (III. köt., febr. 5.) vannak meritve és pedig nagyrészt Froös Lajos jezsuita atyának mint szemtanunak közlései után, ki akkor már Japanban a 34-ik évet tölté héttérítői hivatásában, s öt hónappal a vértanuk halála után hunyt el az Urban apostoli fáradoalmakból eredett erőkimerültsége következtében.

Japan, mely Ázsia legszélőbb keleti részén fekszik s három nagy és több kis szigetből áll, hosszu időig sinlödött a pogányság legsürübb éjében, míg az isteni irgalmasság oda nem küldé 1549-ben xaveri sz. Ferenczét, s e rendkívüli szent férfinak apostoli munkássága által itt is, valamint több más helyen el nem

árasztá az evangelium világosságát. Hozzá több rendtársa csatlakozván, csakhamar létrejött a jezsuita atyák ernyedetlen fáradozásai folytán egy jelentékeny s virágzásnak örvendő keresztény község, mely számra és erényben, kivált a felsőbb osztálynak körében, naponkint nőtt, gyarapodott. Fájdalom! a kereszténység ez örvendetes előhaladása akadályozva lön 1587-ben amaz üldözés kitérőse által, mely dühösségben mindegyre növekedve, a 17. században oly borzasztó fokra hágott, hogy kegyetlenségre nézve alig létezik párja. A pokol dühe, de egyszersmind a hit és malaszt győzedelmeskedő ereje nem igen tűnik föl máshol ragyogóbb fényben, mint e rettentő üldözés hosszu történetében. Szomorkodik ugyan az egyház, hogy a pokoli gonoszságnak elvégre is sikerült e szépen virágzó keresztény községet földulnia; de más részről vigasza sem hiányzik, látván, hogy ezrei a vértanuknak jutottak mennyekbe a győzelem pálmájával, az erények csodálatraméltó példáit hagyva hátra örökségül az összes keresztény világnak.

E vértanuk első zsengei, kikkel a menny boldog lakóit a japáni egyház szerencsés lehetett szaporítani, ép azok, kiknek a szentek közé igtatása nem sokára végre fog hajtani.

A Philippini-szigetek alkirálya 1593-ban követséget küldött Taicosama japáni császárhoz, jobban mondva, zsarnokhoz, ki már több év óta üldözöbe vette a kereszténységet. E követség élén Péter Baptista atya állott a sz. Ferencz reformált kisebb, vagyis minorita-rendjéből; minden tekintetben, tudományra, eszélyességre, ajtatosság- és erényességre nézve oly annyira kitünté férfin, hogy általában szentnek tartaték. Kiséretében valának Roderici Bertalan atya és két fráter, Ferencz meg Garzia Gonsalvus, mindannyian ugyanazon szerzetbeliek. Ők Taicosama császártól nem fogadtattak roszul, s alkalmat nyertek Meacum fővárosban „St. Maria de Portiuncula” név alatt egy kis klastromot építeni, hol 1594-ben october 4-kén, mint sz. Ferencz rendalapítójok ünnepén, mutatattot be az első sz. miseáldozat. Minthogy nem sokára Manillából még hét más áldozár és laicus rendtárs érkezett,

*) Már V. Pál pápa alatt (1605—1621.) indított meg a japáni vértanuk canonisatiójának ügye, s az e célra kinevezett bizottmány érett megvizsgálás után kimondotta: „A vértanúság és a csodák kétségbe nem vonhatók, s azért ama vértanuk valóságos canonisatióját bármikor végre lehet hajtani.” 1627 ben VIII. Orbán pápa által a minorita-rendnek megengedetett, hogy az officiumot és misét e martýrokról megtarthassák, hanem csak a manillai egyház-megyében, hol ama martýrok legjelesbjei működének. Három egész századon át mély esend uralkodott e vértanuk canonisatiója iránt, mert a pápai véglegesen döntő ítélet hiányzott; csak most, ez egyházra nézve oly vészes időkben, ohajtja IX. Pius végrehajtani ezen japáni vértanuknak már majdnem teljesen bevégeztet canonisatióját. Szigorú vizsgálat után 1861-ki september 3-án ő szentsége kimondotta: „A boldog japáni vértanuk canonisatiójához egész biztossággal hozzá lehet fogni.”

egy másik klastrom is föllállított Ozacában „Bethlehem” név alatt, s mindnyájan nagy buzgalommal és sikerrel folytatták apostoli működéseiket a hitetlenek megtérítésében.

Amde ép e siker s több egyéb körülmény okozá, hogy nem sokára a zsarnok dühe még elkeseredettebben tört ki, mint valaha. 1596-iki december 13-án a missionariusokat háznépségekkel együtt elfogatta, s őket kereszthalálra ítélte. A foglyok közt a Jézus társaságából hárman valának, ugymint: Miqui Pál igen jeles hithirdető, Soan János és Kisai Didacus, a két utóbbi még csak ujoncz-növendék. A sz. Ferencz rendjéhez a következő egyének tartoztak:

1. Péter Baptista atya, Spanyolországban az avilai egyházmegye Sz.-István városában előkelő szülőkől származott; ő a rendben tehetségei és erényei tekintetéből a legfontosabb hivatalokat viselé, s ekkor a missio biztosa volt. Mintegy 50 évet számlált.

2. De Aguirre Márton atya, nemes családból született Vergara nevű városban Guipuscoában: kora nézve körülbelül 30 éves.

3. Blancus Ferencz atya, Montereyből Galiciában, ugyanannyi éves.

4. De la Casas Fülöp fráter, Mexicóban előkelő spanyol szülőkől származott. Ez növendék vala, 13 éves, s kevéssel előbb jutott Japanba szándoka ellenére, minthogy a hajónak, melyen a Philippini-szigetektől Uj-Spanyolhonba utazott, vihartól hajtatva, Japanban kellett kikötnie.

5. Garzia Gonsalvus fráter, portugalli szülőkől származott Indiában. Ez sok ideig kereskedő volt s nagy vagyont szerzett magának, azután a sz. Ferencz rendjébe állott s folytonos kísérője volt Péter Baptista atyának, kinek ő egyszersmind, mivel igen jól értette a japáni nyelvet, tolmácsul szolgált.

6. Ferencz fráter, született Parilhában nem messze Valladolidtól, szent József tartományában Spanyolhonban vette föl a rendöltönyt, s onnan a Philippini-szigetekre küldetett. Szent életű férfiú vala, híres a csodák adományáról és a pogányok megtérítése körüli lángbuzgalmáról. Mintegy 54 éves volt. — A többiek japánok valának, sz. Ferencz harmadik rendjéből, a missionariusok hittanonczai és főlszolgálói, ugymint:

7. Susuehi Pál Oariból, tolmács s több hitvédő irat szerzője.

8. Duiscoi Gábor Ize országból.

9. Quizuja János Meacumból, ép ekkor kereszteltetett meg, s a szerzetesek szomszédja.

10. Danchi vagy Xico Tamás Meacumból, régóta keresztény, tolmács.

11. Ferencz Meacumból, orvos és tolmács, több hitvédő irat szerzője.

12. Cosaqui Tamás, miseszolga, 15 éves.

13. Saccachibera vagy Saquiye Joachim Usacából, betegápoló.

14. Bonaventura Meacumból, már mint gyermek megkereszteltetett, szolga.

15. Carazuma Leo Oariból, előkelő szülőkől származott, 7 vagy 8 év óta keresztény, első tolmács.

16. Antal, tanítvány és miseszolga, 13 éves.

17. Ibarchi Lajos Oariból, 11 vagy 12 éves s

néhány hónap óta megkeresztelt, tanítvány és miseszolga.

18. Ibarchi Pál Oariból, testvére Leonnak és nagybátyja Lajosnak.

19. Cozachi Mihály Ize-ből, a szerzetesek szomszédja és barátja.

20. Tachegia Cosmus Oari országból; kevéssel azelőtt kereszteltetett meg, tolmács.

21. Mátyás Meacumból, nem rég keresztény.

Mátyás nem tartozott a ferenczrendiek háznépéhez. A mint tudnillik a király hivatalnoka Meacumban a klastrombament, hogy annak lakóit elfogja, egyik közülök hiányzott, ki a lajstromban följegyezve volt Mátyás néven. A poroslók mindenfelé kiáltozának: „Mátyás! hol van Mátyás?” A klastrom közelében lakott egy, Mátyás nevű keresztény. Ez rögtön megjelent és mondá: „Itt van Mátyás! én nem vagyok ugyanaz, kit ti kerestek, de mégis keresztény vagyok s barátja ez atyáknak.” — „Ez elég, mondák a poroslók, minek keresnök hiában a másikat! S így őt is tömlöczbe hurezolák a többi tizenkettővel; miért a buzgó keresztény nem tudott elegendő hálát adni az Istennek. Csodálandók az Urnak végzetei! Nem mondhatni-e e Mátyásról is: „A sors Mátyásra esett, és a tizenegy közé számított” (Apost. esel. 1. 26.).

Bámulatra méltó volt a három ifjunak, Cosaqui Tamásnak, Antal- és Lajosnak, kik a szerzetes atyáknak istenitiszteleit alatt szolgáltak, állhatatossága. Az utóbbi alig volt 12 éves, s a többi kettő csak kevéssel volt korosabb. Habár ők könnyen megmenekülhetek volna, mindazáltal egyáltalában tanítóik sorsában kívántak osztozni. A mint elvitettek, bárha kezeik hátukhoz valának kötözve, mindnyájok elé futottak, s oly örömet és buzgóságot tanusítottak, hogy e fölött a nézők mindnyájan elesodálkoznak. Ugyane szilárdságot megtartották ők tántoríthatlanul a hosszas szenvedések közt is egész a halálig. Nevezetesen Antaltól mondják, ki Péter atyának a szent mise alatt mindig szolgált, hogy szülőinek és a bírónak javaslataira, kik őt elpártolásra bírni törekedtek, ama bölcseséggel és szellemben válaszolt, melylyel nem egy ifju és szüz szégyeníté meg bírát az egyház első századaiban. „Nem sokára, így szóló kevéssel halála előtt a bíróhoz, látni fogod, mily kevésebe veszem én ígéreteidet, magát az életet. Én nem rettegek sem a keresztől, sem a vértanui haláltól; sőt inkább ohajtom azt az iránti szeretetből, ki érettem a keresztfán meghalt.” Ezután anyjához fordult, átadának neki a yueimon-t (japáni öltöny) e szavakkal: „Ez szolgáljon vigasztalásodul. Az égben Istent fogom éretted kérni. Ne sirj miattam, sirj inkább e nyomorult pogányok miatt: én Istenhez megyek, hogy látásában örökre gyönyörködjem; ők ellenben vakságukban maradnak. Ne mutasd előtök a fölötti visszatetszétedet, hogy én Istenért halok meg. Sehogy sem lehet helyeselni, hogy anyám ezzel nincs megelégedve, holott ő maga halt meg előbb érettünk.” Halála után ruhái közt egy levélre is akadtak, melyet Isten lelke szerint szülőinek irt, hogy őket vigasztalja, a hitben állhatatosságra buzdítsa.

Midőn a foglyoknak a tömlöczben halálos ítéletök kihirdettetett, ekkor adták tanujeleit, mily előmenetet

tettek ők a kereszt vallásában. Örömük határt nem ismert.

Január 3-án a 24 fogoly egy nyilvános térre vezetett, s mindenkinek balfüle levágtatván, vértől fedett arczczal hármankint kocsira tétettek, s a város utczáin végig hurczoltattak; elül egy főirat vitetett, mely szerint a császár azért ítélte el őket a büntetésre és keresztthalálra, mivel a keresztény hitet terjesztették. E közben Péter atya a kocsiról sz. beszédet tartott majd spanyol, majd japán nyelven, hogy a vértanukat bátorítsa, a keresztényeket pedig vigasztalja. — A nézők mindnyájan mélyen meg voltak illetődve a három ifjunak láttára, kik vidor arczczal és fönhangon mondák el a Miatyánkot, Üdvözletet s egyéb imákat, míg a menet az elláthatlan népsokaság közt lassan haladt. — Ezután a tömlöczbe visszavitetvén, midőn a kocsiról leszállottak, Miqui Pál jezsuita atya a sz.-ferencz-rendi atyákhoz közeledett, megölelte őket, s alázatosságában hálát mondott nekik, hogy isteni irgalomból megengedett neki az ő árnyékok alatt a martyromság oly nagy jótéteményében részesülhetni. Ezeket látván a katonák és poroszlók, bámultokban magukon kívül ragadtatva, így szólának egymáshoz: „Miféle emberek ezek? hol találhatni hozzájuk hasonlókat, kik még a gyalázat és szenvedések közepett is örvendeznek?“

Másnap az egész nemes csoport Ozacába, innen pedig Sacai-ba vitetett. E helyeken is gyalázattal hurczoltattak körül az utczákon. Azután azon helyre vezetettek, hol a dicsőségteljes véggyőzelmet kelle kivívniok, Nangasaki kikötő-városba, és pedig hosszú és terhes uton, hogy a nép, látva szenvedéseiket, visszarettenjen a ker. vallástól. Utközben Krisztus híveinek fölötté sokat kellett kiállniok a hó és nagy hideg miatt. Két jámbor ember Meacumból, mindkettő sz. Ferencz harmadik rendjéből, a keresztények által megbízottak, hogy a vértanuknak utításai legyenek s őket a szükségességekkel lássák el. Miután ezek önkényt engedének e fölhívásnak, az örök által ők is elfogattak, s Isten kegyelmet adott nekik, hogy nagy megelégedéssel és örömmel vőnek részt a többieknek nem csak szenvedéseiben, hanem dicsőséges diadalmukban is. Egyiknek neve Suchegir Péter, a másiké F ahelante Ferencz. Ez utóbbi nem rég vette föl a kereszttség szentességét, s forró vágya volt a vértanui halálra, ugy hogy midőn a ferencz-rendi atyák fogságba zártak, önmagát bejelenté mint keresztény; a foglyok hű kísérője volt, sőt velök együtt a kocsira is fölült, melyen az utczákon végig hurczoltattak. Ezekkel a vértanuk száma huszonhatra szaporodott.

A foglyok tovább folytatták utjokat szünetlen ima és sz. beszédek közt, örömtelven és égő vágygyal ohajtván az Urnak mielőbb fölládozni éltöket a keresztben. Február 4-kén Nangasaki város közelébe érkeztek, hol két jezsuita atya várakozott rájuk, tartományfőnöküktől kiküldetve levén a végből, hogy a Krisztus híveinek a haldoklók szentségeit kiszolgáltassák; de a hivatalnok nem engedé meg nekik, hogy a vértanukat az Ur vascsorájában részeltessék. Sűrű könyhullatás közt egymást átölelék, egymástól kölcsönösen bocsánatot kértek, egymást állhatatosságra lelkesíték. Az éjt csaknem elviselhetlen hidegben tölték a hajón, s 5-én Nangasakihoz

értek. Az ottani parancsnok, Fazamburus, tartván attól, hogy az ott lakó számos keresztények, kik közt portugallok is találtattak, majd fölláznak, a város mellett egy kis dombon készítetté el a 26 keresztet s egyéb szükségesséket, hogy a foglyok mindjárt megérkezésökkor kivégezethessenek. A mint az Isten szolgálói a két jezsuita áldozár kíséretében a vesztőhelyre megérkeztek, csupán annyi idő engedtetett nekik, hogy meggyónhattak.

A vesztőhely a tengerhez közel feküdt egy kis dombon, mely kalvária-hegyként emelkedett. Mindenik kereszt négy darab fából állott; a törzsre tudmillik egy keresztfa volt alkalmazva, melyre a karok valának feszítendők, továbbá egy kisebb keresztfa a lábakra, mindkettő közt pedig egy darab fa, melyre a test támaszkodhassék. A japánok a keresztbüntetésnél a kezeket és lábakat nem szögekkel, hanem vaskapcsokkal vagy kötelekkel szorítják le a kereszthez; azután a keresztet gödörbe eresztik és megerősítik; erre 2 hóhér azonnal elővesz egy lándzsát, s azzal a megfeszítettnek mindkét oldalát átszurják, ugy hogy a lándzsa a testen egészen keresztülhat. Midőn a szent vértanuk a katonáktól környezett térre léptek, hol a kereszték már készen valának, Márton atya fönhangon megkezdé Zacharias dicsénekét: „Benedictus Dominus Deus Israel“ (Áldott legyen Israel Ura Istene). Péter atya szeméit az égre emelé, s mintegy magánkívüli elragadtatásban látszott lenni, oly mélyen merült el az elmélkedésbe. De kivált megindító vala, midőn a 12 éves Lajos élénken fölkiáltott: „Hol az én keresztem?“ — és tüstént odafutott s átölelte azt. Néhány percz múlva a kereszték mind fölemelkedtek, — és a megfeszített Üdvözítőnek 26 képmása függött alá a szabadban. A sz.-ferencz-rendi 6 missionarius a közepet foglalta el; jobbjaikon volt a 10 japáni, baljaikon a három jezsuita vértanu, és a többi hét Japanból. Csodálatos vala az egész szent csoportnak szilárd-sága! Csak dicsénekek, csak forró imák, csak kölcsönös buzdítások hallatszottak. A 13 éves Antal, ki szeretett lelkiatyának, Péternek, balján függött, fölkerete őt, hogy énekelné vele a 112-ik zsoltárt: „Laudate pueri Dominum“; s miután ez neki elragadtatás állapotában nem válaszolt, maga kezdé rendkívüli kedves hangon énekelni a zsoltárt. Mielőtt annak zárszavaira: „Gloria Patri stb.“ jutott, a lándzsadöfés kettészakítá énekét e földön, hogy azt azonnal az égben folytathassa az angyalok karaival. — Midőn egyik keresztény a kis Lajoshoz fölkiáltott, hogy nem sokára az égben leend: nagy örömet, mennyire lehetett, ujjainak és testének mozgatása által nyilvánítá. — Némelyek az Isten szolgálói közül a keresztől mint szószékről intették a néző keresztényeket szent életre, mások a Jézus és Mária szent neveit hangoztatták. — Hirtelen fölhangzott a vesztőhelyet sűrűen környező keresztények ajkairól a jalkiáltás, mely az egekig hatott, és e segítségülhívás: Jézus, Mária! A négy hóhér ugyanis a gyilkos lándzsát valami hűvelyféléből kihuzván, a villogó vas a nagy áldozatnak már végjelenetét hirdeté. A hóhérok hozzáláttak vérmunkájokhoz... és az ég megnyílt, hogy a Krisztus hű tanuinak a halandó testből megszabadult lelkeit befogadja s az Istenség örök világában megdicsőítse!... E pillanatban a jelenvolt keresztények buzgósága többé nem ismert sem határt, sem aka-

dályt... Keresztültörték a katonák sorain, s daczolva minden ütlegelés- és ellenszegüléssel, odarohantak, az áldozatok helyére, hogy a szent martYROK VÉRÉT fölfogják, vagy más valamely ereklyét mint drága kincset szerezhessenek maguknak emlékül.

Megjegyzendő még, hogy LaCasas Fülöp szerzettárs, ki legutolsó ment Japanba, a vihartól üzetve vagy inkább az isteni Gondviseléstől vezéreltetve, mint első áldozat nyitotta a többinek utat, s így az utolsó lett elsővé. Az alázatos szerzettárs, Garzia, a kettős lándzsadőfésre a megtért lator szavaival adá ki lelkét; „Uram emlékezzél rólam, ha országodba jösz.“ Isten akarata volt, hogy a mindnyájok atyja és vezére, tudnillik Péter Baptista atya, mindnyájok dicső győzelmét lássa, mint utolsó vivjon meg s nyerje el a pálmát. Vették észre, hogy ő, mialatt egyesek elvérzettek, kezével, mennyire lehetett, megáldotta őket, és hogy ugyanejelt ismétlé, midőn a hóhérok hozzá közeledének, áldásadására halálos lándzsadőfessel felelendők. Erre szemeit fölemelvén, e szavak közt: „Uram, a te kezeidbe ajánlom az én lelkemet!“ — adá vissza lelkét Teremtőjének.

Igy végződött e harc, melyben Krisztus az ő tagjaiban a világot és poklot a legdicsőségesebben legyőzte; melyben gyöngé emberek isteni erő által az Ur kereszthalálát mintegy utánozták s újra e világ szemei elé állíták; melyben a világnak, az embereknek és az angyaloknak oly látvány nyújtott, mely minden szavaknál hangosabban hirdeti a világnak e tant: „Készséggel kell, oh ember, mindent föláldoznod az igazságért és erényért, azaz: Krisztusért! Semmiféle áldozat sem elégé nagy Krisztusért. Boldog az, ki ő érette mindenét föláldozni képes.“

A sz. vértanuk dicsősége fölülmul minden emberi dicséretet, s elégséges, mint sz. Ambrus mondja, ha őket martYROKNAK nevezük, kik „fejedelméi a hitnek, közbenjárók a világgért, hírnökei a mennyek országának, örökös társai Istennek.“ Ők elnyerék a koronát 1597-ben február 5-én, Agatha sz. szűz és vértanu napján. Mint láttuk, három közülök a Jézus társaságához, huszonhárom sz. Ferencz rendjéhez, és pedig hat az első s tízenbét a harmadik rendhez tartozott.

Isten az ő szolgálait számos esodák által dicsőíté meg, melyek közül mi csak azt az egyet említjük, hogy a sz. testek, melyek az ottani szokás szerint a keresztre feszítve maradtak, mindjárt el nem rothadtak s szokatlan szépségöket sokáig föntartották; mit a japánok bámulva szemlélték. Mert míg különben a testek kivégeztetés után negyedik napon már rothadásba mennek át s a számos ragadozó-madarak által fölemésztetnek: több portugallnak törvényesen megállapított tanubizonyságából tudjuk, hogy vértanuinak testei negyvenedik napon kivégeztetésük után még teljesen épek valának; egy másik tanuvallomás szerint pedig hatvankettedik napon sz. Péter teste még egészen fehér volt, s szívénék nyílt sebéből nagy mennyiségű vér folyt.

Ime, t. olvasók, ezek azok a hitbajnokok, kik néhány napok mulva ünnepélyesen a szentek lajstromába fognak ígtattatni. Mily szép, nagyszerű, magasztos gondolat volt az IX. Piustól, hogy ép a mai katolikusok emlékezetébe kívánta hozni a japáni vértanuk esodálandó hitét, hősiességét! Mert hiszen napjainkban sem

hiányzanak ám a kath. vallásnak, egyházunknak Taicosama-féle ellenségei, üldözői; szükséges tehát, hogy föllekesítő példányképek lebegjenek szemünk előtt, hogy azok nyomdokait követve, készen álljunk az üldözések elviselésére. Mitse féljünk. Az ellenség fegyverei soha nem győzendik le az egyházat, sem a pápát, ki tudnillik azon egyháznak feje, melynek ily dicső története van, és azon apostoloknak utóda, kik vérökkel pecsételék a „non possumus“-t.

Ki bánt Atyám?...

Ki bánt Atyám? Ki merte rád emelni
Méltaatlanul szentségtelen kezét?
Királyi ágy, vagy kolduskunyhó szülte
A vakmerőt: vonand fejére vész.
Az ég haragja súlyosul reája;
A sérült szent igazság lesz bírája!

Ki bánt Atyám? Tán a dölyfös pogánység
Sirjából ismét fölkapaszkodott,
Hogy megboszulja majd a szörnyű szégyent,
Mit szent kereszted egykor rá hozott?
Nem... A bálványok rég porban hevernek;
Többé már új életre föl se kelnek!

Ki bánt Atyám? Az elfajult zsidóság
Új Siont készül építeni tán,
Melynek fényénél elhomályosodjék
A szent tiára és a Vatikán?
Nem, nem!... Hisz e népen van egy nagy átok:
Szegények! nektek nincs többé hazátok...

Ki bánt Atyám? ... Hah, borzadok, ha mondom:
Saját fiaim tették ezt velem,
Kiket gyöngéden ápoltam, neveltem,
S melengeték oly híven keblemen!...
Fiak! habár örökség száll reátok:
Nem élvezi azt másodunokátok!...

Szabó Zsigmond.

A ker. irgalmasság lelki cselekedetei.

V.

A bántalmakat békével tünni.

„És a megholt hívek lelkei Isten irgalmasságából békeségben nyugodjanak“ — ezen szavakkal zárá be a kis-unyomi plebános napi zsolozsmáját, midőn ajtaján kopogtatás történik. „Szabad.“ S beköszönt a nagy-unyomi mester.

— Dicsértessék a Jézus Krisztus! Szerencsés jó estét kívánok tisztelendő urnak. — Ezzel tiszteletteljesen közeledvén a plebánoshoz, kezét megcsókolja.

— Mindörökké. Amen. Fogadj Isten, mesteruram!

— Ugyanhol jár ily későskén — viszonzá a plebános.
— Csak itt, tisztelendő plebános ur; alázatosan engedelmet jöttem kérni, hogy holnap elmehessek a vépi vásárra.

— És mit akar mester ur a vásárban?

— Istennek hála! tizenkét évi zsupogtatás után tudtam annyit megtakarítani, hogy egy kis fejős-tehenet vehessek.

— No hála Isten! — mond a plebános, — de nem hallotta-e mester ur, hogy bálban feleséget, vásárban tehenet veszedelmes venni?

— Hallottam igenis plebános ur; de pénzem nincs annyi, hogy háznál válogathatnék, majd a vásárban csak olyant veszek, a minőt pénzemért kaphatok.

— Hát mennyi pénze van?

— Ötven forintom, tisztelendő ur.

— No az bizony nem sok; azon nem is lehet czi-meres tehenet venni.

Egy kis esend áll be. A plebános leteszi mindedig kezében tartott zsolozsmás könyvét, aztán a mesterhez fordulván, így szól:

— Tudja-e mester ur, mit gondoltam én? Ön becsületes, józanéletű, engedelmes ember, családját is isteni félelemben neveli, azért a jók segedelmét megérdemli. Én adok önnek egy java-korbeli fejős-tehenet negyven forintért. A megmaradt tíz forintból mesterné asszony vegyen fejékét, tejszűrőt, tejes fazékokat; a többit fordítsa napi szükségének fedezésére.

A mester a plebánosra bámulva, köszlopként áll; végre a jótévő kéz után nyul, és arra forró csókot nyom.

No jó! — enyeleg a plebános — ha mester ur látatlan beleegyez az alkuba, úgy hát igyuk meg magyar ősi szokás szerint az áldomást; ezután Pista tehenészem majd hazahajtja a tehenet. Örzse! — kiált most az öreg ur, és az éltés szakácsné belép, nyájasan fogadva és viszonzva a mester üdvözlését — hozz egy vászonkorsó-bort, mester ur egy tehenet vett tőlem, hadd igyuk meg az áldomást.

— No hála legyen Istennek! hogy rásegítette mester urat — örvend a jó-zivü szakácsné, és néhány percz mulva az asztalra teszi a vászonkorsót két pohárral.

Miglen benn a két tisztos férfiú ősi szokás szerint áldomást iddogál: addig Örzse künn kiosztja Pistának a parancsot, hogy ha a fejést bevégezte, készüljön a Csákó tehenet a nagy-unyomi mesterhez átvezetni, de azt meg ne fejeje ám!

Nagy-Unyom két sorházból és egyetlen utczából áll, egy középszerű domb lejtőjén. A domb ormán egy kisdud kápolna, a kápolna alatt épen a dombnak tövében a mester-ház áll, a két sorház felső végén úgy helyezve, hogy annak ablakaiból az egész utczán végig lehet látni. A mesterné a füstös konyhában vacsorát készített. Feri és Mariska a mester magzatai künn az utczán játszottak a falu gyermekeivel. Mariska egyszerre megállapodik, szeméit a távolba szegzi, azután nyilsebességgel iramlík a konyha felé, már messziről elkiáltván magát:

„Édes anyám! atyám uram és egy ember tehenet hajtának!”

A gondos anya vissza sem pillantva, feddi leányát, hogy ne beszéljen ily hiábavalóságot; hiszen atyjok még csak holnap akar a vásárra menni tehenet venni. De szavait be sem végzé még, midőn Feri is lélekszakadva fut és kiabál:

— Édes anyám, édes anyám! atyánk tehenet hajt, és mindjárt a kapuban lesz.

Ekkor Katicza, a mesterné, sem veszi tréfára a dolgot, kitekint könyes szemekkel a konyhából, és látja,

hogy férje csakugyan egy derék tehén után ballag, melyet kötélén egy ismeretlen legény vezet.

— Anyjok nyisd ki a kaput! — kiált lelkendezve a mester.

— Katicza rántását a tűzön felejtve, siet a kapuhoz, és kezdi rángatni a czöveket, huzni-vonni a tuskét, mely pótolta az elkorhadt kaput. A kisdudék anyjok mellett jobbra-balra ugráltak, majd a tüske-kerítésbe kapaszkodva, majd tenyerökbe tapsolva. Pista, a tehenész, mosolyogva szemlélte egyideig a kerítés bontásával vesződő mesternét, azután megszólamlík:

— Fogja csak mester ur a kötelet, majd nyitok én rést — s szűrét nyakából kiemelve és félretéve, izmos kezeit a korhadt czövekre veti és ez recsegve enged a tulerőnek.

A rés kész, a tehén az udvaron. Pista betekint az istállóba, s látva, hogy az új szokatlan vendég szállása még némü intézkedéseket igényel, iparkodik mindent rendbe hozni. Mialatt Katicza asszony leveszi a polczról az itezés üveget, pénzt keres elő a szekrényből, és Mariskának adva, sürgöli, hogy hozzon minél előbb a husz krajczárosból egy itcze bort a szives tehenész legénynek.

Miglen a férfiak benn elkölték az áldomást, addig Katicza gyermekeinek öröm-ujjongatásai közben megfeji a tehenet, a tehén hasznának első zsenyéjét lábokban parázstűz fölé teszi, ezzel pótlandó a vacsorát, minthogy a rántás korommá égett az előbbi öröm-zavarban. Feri és Mariska gyorsan megteritik az asztalt. Katicza fölädja a párolgó tejet; a két gyermek örömhöh szemekkel nézdeli a szokatlan nyálánkságot, s kanalaikat kezökben magasra tartva, vágyva vagynak az engedelem jelére, hogy azokat a párolgó tejbe márt-hassák. De a jámbor atya főlegyenesedik ekkor az asztal mellett és megszólal:

„Gyermekeim! nem szabad az Isten áldásához könyörgés nélkül nyulni. Imádkozzunk előbb!”

Minden kéz keresztet vet; és az asztali áldás még soha oly hön elrebegeve nem volt, mint a nagyunyomi mester szobájában ez alkalommal.

Ha nem mondom is, önkényt elfogják a nyájas olvasók találni, hogy a vacsora fölötti beszélgetés nem más volt, mint a szives hálálkodás a jó plebános ur atyai kegyességeért. Valamint azt sem kell mondanom, miszerint Feri és Mariska a megizlelt és kedvelt vacsora után nem más szándékkal tértek a jelentkező álomnak karjaiba, mint hogy holnap már hajnalban fölkelni és a Csákónak gazt fognak hordani. De azt meg kell mondanom, hogy midőn a boldog mesterpár aludni ment, a férj ily aggodalmas szavakkal vetette magát nyughelyére:

— Tudja Isten, lesz-e szerencsénk ezen tehénhez, Katiczám? Mert engem az életben még minden nagy öröm után nagy baj szokott érni.

A jó feleség nyugtató szavai szenderíték édes álomba az előéret által zaklatott férjet.

Hajnalban a mester kihajtja és a csordásnak figyelmébe ajánlja tehenét. Jó szoktatót igérvén neki, ha jó gondját viseli.

Az egyik sorház utolsó, nyitott kapujában egy éltés, magas szikár termetű férfiú áll háló sapkában,

ezifra juhász bundában, papucsban, bodor füstöt eregetve podreasi pipájából, sovár szemeit a mester tehenén legelteti, azokat arról még akkor sem fordítva el, midőn az előtte elmenő és kalapot emelő csordást megszólítja:

— Jankó, kié az a tehen?

— Mester uré, tekintetes uram! — felelé a csordás, egyet vetvén vállával szűrén — a kis-unyomi paptól vette az este, derék egy barom, meg jó, tekintetes uram, jó!

— Adta tinta-nyalója! ni hogy megszedi magát nálunk — mormogá fogai közt a bundás alak, s bekanyarodék házába.

A leírt férfiú Csaplár Bódi, helybeli közbirtokos volt, ki atyjától terjedelmes birtokot örökölvén, azt üstökös őseink szokása szerint el nem pazorolta ugyan, de okos gazdálkodás által nem is javította; hanem szükségét szük körre szorítva és a szenvedélyesen kedvelt vadászatnál egyéb gyönyört nem ismerve, a majeros gazda gondjaira bízott, és így alkalmasint elhanyagolt gazdaságból is nem csak könnyen megélt, hanem tetemes összegpénzt is gyűjtött.

Bódinak volt egy gyöngéje: jobb, szebb marháat a faluban övénel nem örömet látott. A mester tehenének első megpillantása tehát már azon eltökélést érlelte meg agyában, hogy, török-szakad, annak az övének kell lenni. Az eltökélést tett követte; már délután addig ineszkelgett, míg a mester urral négy szem közt nem találkozott. Természetesen a mester tagadólag felelt. Az ostrom megújult. Bódi a tehenért kétszeres árt ígért; a mestert hitegette, hogy ezen árból jó tehenet is vehet, meg pénze is marad. A rábeszélés elégtelenségét egy pohár bor pótolta; és mester uram félvén amogy is a gazdag ur neheztelésétől, megbukott, a tehen árt fölvetve. Bódi este a tehenért küldött. Katicza a dolgot megértvén, kisdedeit jobbról-balról magához szorítva, zokogva ereszté ki legértékesebb, azért legkedvesebb jószágát az udvarból. Ettőlfogva a mester-házból a béke és boldogság eltávozott. (Vége követk.)

Egy ifju elmékedései. *)

Kedves ifju, ki e sorokat olvasod, ki tudod, miért vagy e földön; ki igyekszel is végezéledat, az örök boldogságot elérni, fogadd tőlem ez elmékedéseket mintegy utmutatoul és kalauzul ama földöntuli hazába, a mennyországba, hová eljutni ohajtasz. Egyre kérlek csak: ne elégedjél meg ez elmékedések pusztá átolvasásával, hanem fontolgatva gondolkozzál felettök; mert egyedül így lehet hasznót remélened belőlök, a mit én tiszta szivemből kívánok tenéked. Legyen mindjárt az első elmékedés

A hitről.

Midőn a keresztelendő kisdéd a szentegyház ajtajában megállítatik, a pap mindjárt elején e kérdést intézi hozzá: „Mit kívánsz az anyaszentegyházról?” És a felelet rá: — „Hitet!” A pap újra kérdi: „A hit mit ad neked?” S a keresztiszülök a gyermek nevében felelik: „Örök életet.” — Szerelmes Istenem! a hit örök életet ad nekem! Oh mennyire kell szeretnem, mennyire becsülhöm az én hitemet, az én egyedül üdvözítő anyaszentegyházamat, mely engem e hit részesévé tett, s ekként az örök életre nyujt nekem kilátást! — Azonban megfontoltam-e valaha, hogy a hit eszelekedetek nélkül holt? Maga édes Üdvözi-

*) Üdvös tanulságot meríthetnek ezekből a korosabbak is. Isten adja kegyelmét és áldását e jeles elmékedések folytatásához! Szerk.

töm mondja, hogy ha az életre be akarok menni, meg kell tartanom a parancsolatokat, azaz: szeretnem kell az én Uramat, Istenemet teljes szivemből, teljes lelkemből, minden erőmből és minden elmémből, és felebarátomat mint emagamat. Vajjon hol tehát énbenem a cselekedetek, melyek bizonytságot tennének élő hitemről? Hiszem-e mindazt, a mit Isten kinyilatkoztott, s a mit az anyaszentegyház előmbé ad? Szeretem-e az egyházat, ezen kedves édes anyát, melynek kebelén kívül ninesen számomra üdvösség? Mit csinálók, midőn jelenlétemben tanítását becsmerlik, szertartásait gunyolják, szolgáit gyalázzák? Mit érez szivem, midőn most az egész világ föltámad annak szenteséges feje, a romai pápa ellen? A jó gyermek védelmezi a maga anyját; én háladatlan, némán hallgatom a csufolódásokat, melyekkel hitemet és egyházamat illetik, vagy tán kezet is fogok annak üldözőivel; holott gyakran csak egy szómba kerülne, és tüstént megszégyentülve nemulna el minden gonosz nyelv?... Egykor bizonyos török embert egy keresztény ifjut arannyal akart hamis esküvére esabítani; az ifju azonban visszalöke a neki nyujtott aranyat, mondván: „Én keresztény vagyok!” Sz. Kristóf vértanu a törvényszék előtt állván, a jelenlevő szolgák egyikétől arezul esapatott. Szent Kristóf izmos férfiú és bátor-lelkü katona volt; de egyszersmind alázatos és hőkeszerető tanítványa az Ur Jézusnak. Rátéktvén azért a durva szolgára, csak azt mondá neki: „No, ha keresztény nem volnék!” — Így kell nekem is tennem. Minden alkalommal eszembe kell juttatnom, hogy én keresztény vagyok, és hogy semmit sem szabad eszelekednem, a mi keresztény hitemmel ellenkezik. Készebbnek kell lennem ezerszer inkább meghalni, mint hitem törvénye ellen vétetni. A vallás és egyház esufolót kerülhöm kell, nehogy velök társalógván, észrevétlenül hitemnek is kárát valljam. Végre sokat, igen sokat kell imádkoznom, hogy Isten öregbitse az én hitemet. Sokat kell kérnem az Istent, hogy ő maga védjen és oltalmazzon engem ama veszélyek közt, melyek hitemet romlással fenyegetik. Ime tehát erősen fölteszem magamban, hogy ezental minden erőmből azon leszek, hogy hitem szerint éljek, így aztán remélhetem, hogy e hitben fogok meghalni is. Ugy legyen.

Szemerédi.

Mátrai Levelek.

XVIII.

Jó és olesó könyvek; Kath. Néplap. — Londoni képek, nyelvészet. — Czinar zárdatörténelme. — Garab önyomai. — Verebélyi romok. — Geréb Péter. — Kanizsai Dorottya. — Viszhang

Miként a keresztény vallás áldásait csak az foghatja föl voltaképen, ki az emberi észnek Krisztus eljötte előtti tévedéseit mérlegeli: akként a Szent-István-Társulat könyvterjesztésének s különösen a „Katholikus Néplap”nak valóan a nép legalsó rétegeibe is ható következményeit csak amaz öröndetes ellentétben találjuk föl, mely korunkat a régiebb évektől elkülönzi. Hányan ismerték azelőtt, vagy ha igen, hányan ismerték elferdítés nélkül, hitelesen, a hon határain tul élő keresztények sorsát és a hitéletet? Hányan olvasnak most esekély költségen jó könyveket, kik ilyekhez valaha, drága pénzen nem szerezhetvén, kölesönkép sem juthattak? Tagadhatlan, hogy e társulat könyvei, e lap ama fölbeesülhetlen szövetnek, mely az elfoglalt nép szünóráit üdvösen földeríti; ama kapocs, mely a haza katolikusait szorosabban összefűzi; ama tárogató, mely a méltán dieseretes tetteket kellőleg kiemelvén, az olvasót hasonlókra ösztönzi. E kívül két könyv öröndetesen hatott e vidék olvasó egyéneire. Első a „Londoni képek” németből magyaritva az esztergomi növendékapság magyar irodalmi iskolája által; másik Fuxhoffer Monasteriologiájának Czinar Mór által átdolgozott II. kötete. Amaz már csak azért is teljes méltánylatot igényel, mert a legszebb reményekre jogosító oly növendékek iránt, kik halmozott tanulmányaiktól főnmaradt kevés óráikat is ily hasznosan töltik el; és mert az ily ajánlatos szorgalom alapját veti meg a falun is folytatható foglalkozásnak. Elvitáthatlan érdem ez, mely az intézet előjárót és a méhszorgalmu növendékséget egyiránt illeti. Kívánatos lett volna azonban egy, az iránybani következetes egyenlőség, míg most pl. a 138-dik lapon fén, a 139-iken fön; a 215-en majdan egymás mellelt

felhagyni és föltéve; másutt a 202-en felkiálthatott, s már a 217-en fölélesztett; ismét azon egy szokótásban föloldozza és feladja; a 201-en fönséges... arra mutatnak, hogy ámbár fő a gyök, fölt vagy felt írni közömbösnek tartatott, holott a 150-ik lapon igen jól van írva ágy fölé, és épen azért nem lehetett írni ágy felé, mert a fel a főből nem szabályos származat, és itt mást jelentett volna. Fen is jó magyar eselekvő ige, k a s z á t f e n n i. Tehát a nagyszerű csak főnséges lehet. — Más szerény észrevételünk az, hogy idegen nyelvből fordított könyvben nem lett volna fölösleges az idegen szavakat is értelmezni, mint: schilling, g r o g, p e n n y, annál inkább, mert nézetünk szerint ez a gyönyörű vallásos olvasmány bizonyosan oly osztálynak is van szánva, mely ezeket magyarázat nélkül nem érti; jó lett volna a magyar fülnek szokatlan kifejezéseket körülírni, mint gyónfiám; nyelv szavainkat eredeti hibátlanságban adni, mert ha itt-ott mondják is r e t e s z, jól magyaráz csak r e k e s z a z; végre a külföld példabeszédeit vagy elemezni, vagy hasonló értelmű magyarral föleserélni, — bajos ezt érteni: „nem kell a füstölgő lent éltetni”; azt meg, hogy az Oltári-szétség „utiköltségnek” mondatik, érteni ugyan lehet, de semmi okot sem látunk, abban hagyni megszokott, ismert jó kifejezéseinket: „menyei uti eledel.” Hiszszük azonban, hogy figyelmeztetésünk tiszta érzeltatóról előrebocsátott általános véleményünk eléggé kezkesedik. (Vége követk.) †

Katholikus hitélet.

Vác. Máriahó 11. Mindenekelőtt egy multkori közlésünkbe becsuszott értelemzavaró hibát kell helyreigazítanunk, melyben „családegyet” áll „cseléd-egyet” helyett, melynek alakulásától csak a napokban olvastunk a lapokban, mint nagyon korszerű s jótékony intézkedésről. Ha valahol, úgy nálunk volna ilyenmi helyén, hol talán a legkevésbé is mindenünnen gyülekező s ágról szakadt eselésdég; hol továbbá anyyi a fiatal, meg hadfi, kik, miként általános tudva van, bizony nem nagy tényezői a közérkölesiségnek. De a mi kötelességünk csak a bajt fölenlítani, orvosolni — másoké. A mi főzletünk most, habár kissé későn is, de jobb mégis, mint soha, a megtartott nagybőjti szónoklatokról tenni említést. Mint már multkor is jelentők, ilyenek nálunk három templomban tartattak: vasárnap a felső, vagyis német, s az alsó, vagyis székese gyülekezetben, pénteken pedig a sz. ferenczi templomban. A felsőben nt. K o p i c h Ignác papnöveldei aligazgató szónokolt németül Krisztus kinszenvedéséből kiindulva a kor különféle uralkodó hibáit ellen. S így is kell; a szónoklatnak, hogy érdekes, hatásos és eredményes legyen, a mellett, hogy az egy örök, változatlan igazságokat állítja szem elé, korszerűnek is kell lennie, azaz: a kor bajait, hibáit, viszonyait, eselekvés- és gondolkodásmódjára kell vonatkozni, különben esekély az érdeke, hatása, eredménye. Soknak keményeknek tetszettek a beszédek, kik jobban szerettek volna gyöngyöket nem érintve, holmi általános eszmék- és érzelmeken sohajtozni, áll- és óh-ozni, s e mellett a régiéket maradni; de az egyházi szónoklatnak nem sohajtozás és fohászokadás a végeztelje, hanem megtérés és javulás. A székese gyülekezetben nt. M a k á r y István sz.-széki jegyző értekezett szép, tiszta, esengő hangon, kellemes előadással a miniveiek, sz. Péter, Pál, Dávid, Magdolna és az elveszett fiu példájából a bűnbánatról; s hogy itt is elevenére volt a bajnak tapintva, mutatják a följajdultak. Hja, az a jó orvos, ki a bibét eltalálja s kimetszi. Hogy ez fáj, az bizonyos és természetes; de hasznos is és szükséges!! — Végre a sz.-ferencziéknél t. V a r g a Emil atya elmélkedett érzékenyen s kellemes hangon Krisztus Jézus szenvedése fölött, vonatkozva s alkalmazva a kor s emberek uralgó s mindennapi vétkeire, ész- és szívtelenségeire. Itt is kijutott mindenkinek a magáé, s mégis — dicséretökre legyen mondva — számosan és ajtatosan hallgatták, adja Isten, maradandó hatás s eredmény-nyel! Nem is keresztényekkel illő az a „beszélj nekünk jókat”-féle hamis és nyavalgós elv; hanem mondj nekünk igazat, mint Náthan Dávidnak: „Te vagy az a férfiú!” — vagy keresztelő sz. János Heródesnek: „Nem szabad neked!” stb. De bármily jók, bölesek, korszerűek legyenek is az egyházi szónoklatok, egy pár velök született hiányukat még sem lehet észre nem

vennünk s éreznünk: 1) is nagyobb helyeken a szónok nem ismerheti az egész hallgatóság gondolkodásmódját, pedig ez volna szükséges, hogy szónoklatát ahhoz, vagy inkább arra alkalmazza; 2) a szónoklat nem vonatkozhatik mindenkinek minden kételyére, ellenvetésére; pedig e nélkül sokszor hiába, elvész, oda van a legszebb, legjelesebb szónoklatnak is minden ereje, hatása; 3) mivelteink legnagyobb részében nem csak nincs meg a hitünk tanaiban kellő jártasság-szalaposság, melyek nélkül gyümöletelen minden szónoklat, hanem sokszor még nagyobb tudatlanság s járatlanság tapasztalható, mint a köznépnel. Azért az ilyeneknek először is valamely tudományosabb hitoktatás volna szükséges, ha eljárnának rá; másodsorú társas körökbe lehetne gyülekezni, ott gondolkodásmódjokat megismerni, kételyeiket, ellenvetéseiket meghallgatni s eloszlatni; így sokat lehetne még a jó ügynek megnyerni, vagy megtartani. De persze az ily köröknek aztán nem lenne szabad játék-, kávé-nénike, vagy épen rágalom-gyüldékké fajulniok, hanem tanulságos és épületes társalogsoknak maradniok. De hiában tervezteünk, ha nincs, ki életbe lépesse! Szóljunk tehát még Máriahóban Mária tiszteletéről. Megható, szívemelő a vidékiek szép énekszö mellett buesjárása az itteni ugynevezett (b. sz. Mária-) hét kápolnához; mutatja, hogy még nem halt ki a szívekből Mária buzgó s önmagát jutalmazó tisztelete! Szép, elérzékenyítő a helybelieknek is, és pedig minden rendűeknek minden vasárnapon áldás után a hét kápolnánál tartatni szokott ajtatossága, kivált „Üdvözlés Mária” énekek, csak a sz. olvasót ne mondanák oly sebesen! Ha más jutalma nem volna is Mária tiszteletének, a mint pedig van számtalan, már az, hogy lelkiünk-szívének rajta esügg, és esüghet, nem elég jutalom, üdv és boldogság-e magában?!... I d e m.

Püspök-Ladány, május 15. F. év május 6-ka legmélyebb fájdalommal tölté el a bárándi kath. hívek kebelét. E napon vett fölök végbucsat szeretett lelkészök, ft. K i r á l y Antal esperes ur, munkás életének 63-dik évében. A megboldogult ugyanazon nap adá vissza lelkét Teremtőjének, melyen 22 évvel ezelőtt a bárándi parochiát mgos gr. H a l l e r Ferencz váradi kanonok irtól átvevé. A 22 évi terhes lelképásztorság megfjejtí előtünk ama legmélyebb gyászt, mely a pástorkodása alá rendelt hath. hívek lelkületét egészen átlengé. F. hó 8-kán fél 10 órákor tartatott a temetkezési szertartás s az engesztelő szent miséaldozat, melyet a p.-ladányi plebános-esperes, ft. C s a t h ó Dániel, az elhunytnak öszinte tisztelője, szerető barátja mutatott be a Mindenhatónak. Megjelentek e végtiszteletre gr. H a l l e r Ferencz ö m l g a, kerületének összes papjai s az egri egyházmegyéből számos tisztelői. Részt veendők a szeretett testvér elvesztése fölötti nagy fájdalomban. Mely alkalommal nt. G ö m ö r y Ferencz kardszági plebános remek beszédet tartott az elhunyt esperes fölött, szépen kifejtve ama viszonyt, mely a lelképásztör és a gondoskodására bizott hívek közt létezik, intvén a jelenlevő kath. híveket, miszerint őrizzék meg szívökben szeretett lelkészök iránti kegyeletöket a töle vett intések és tanítások követése által. Végül az engesztelő szent miséaldozat s „libera” végeztével, e jelenlevők hangos zokogása között elszomorodott szívvel vitetett a koporsó paptársai karjain a legrendezettbb temetőbe, hol a rideg hantok elrejték a szeretők könyes szeméi elől a buzgó papot s a legtisztább érzésű hazafit. *)

Ladányi. S.

Különfélék.

— A nm. helytartótanács f. é. mart. 15-ről kelt határozatával megújítja az 1827-ki törvényezikket, mely szerint az anyakönyvek két példányban vezetendők, és ezek egyike szokott hitelesítéssel mellett az illető hatóság levéltára számára biztos őrzétté beszolgáltatandó (10394. sz.). — Továbbá törtévény, hogy a nyugzsoldos katonák, katonai házassági engedély nélkül

*) A boldogult esperes-plebános urnak érdemkoszoruját kiválóan disziti ama hervadhatlan „n e f e l e j t s” is, melyet magának a Szent-István-Társulat részéről, mint annak egyik legbuzgóbb tagja, pártfogója, fáradhatlan bizományosa, oly méltóan kiérdemelt. Miért is az üdvözültnek kellett az összes társulati tagok áhitatos imáiba ajánljuk. Áldás poraira! S z e r k.

házasságra boesáttattak, és így az addig élvezett nyugdíj elvesztették, ugyanazon nm. helytartótanács f. évi mart. 15-ről kelt határozatával az illető püspöki hivatalok által figyelmezteti a lelkészeket, hogy az idevágó szabályrendeletet megtartsák (10310. sz.).

— R o m a. A szent atya f. hó 3-kán tért vissza Romába mezei lakáról, Porto d' Anzióból, hova a husvéti ünnepek után felüdülés végett kirándult. Egész utja diadalmenet volt; Romában a vasúti állomást néptömeg lepte el, mennyi csak beférhetett. A lelkesedés, éljenzések, a megindulás le nem írhatók. Midőn a pápa a waggonból kiszállott, hogy hintájához menjen: a nép körülvette, ki kezét, ki ruháját esókolta, bizalmasan közlekedtek hozzá, mint barátjokhoz vagy atyjokhoz. A végtelen sokaság éljenzve és áldását kérve követte lépteit. Az egész hosszú ut Román keresztül a kaputól a Vatikánig mindkét oldalról néptől környeztetett. Az éljenzések csak a Vatikán udvarában szűntek meg, hová a sz. atya délutáni fél 8 órakor érkezett. A romai ifjakkól képezett őrség a Péter basilicájától az udvarig föllállva várakozott rá. A sz. atya a bibornokok és házi praetusaival által fogadtatva, kíséretökben termeibe vonult. — Igen egészségesen néz ki; a mezei levegő nagyon használt ő szentségének.

Ugyanesek Romából f. hó 6-ról az „Armonia”-nak ezeket írják: „A sz. atya többé nem távozik Romából, nem sokára meg fognak kezdődni a canonisatio ügyében a sz. széki ülések. A püspökök érkeznek, a mainzi Ketteler már itt van. Megérkeztek szép jelét adó buzgóságának; gyalog tette meg a hosszú utat a vasúti állomástól sz. Péter templomáig imádság közt a környezetében levő papokkal, kik között van a híres Mufang apát, papnöveldei igazgató. Megérkezvén, a „Confessio”-nál, azaz: sz. Péter és sz. Pál sírboltja fölött sokáig imádkozának. A canadai püspökök is bámulandó kegyelet példáját nyújtják. Egyikük, Bourget montreali püspök a pápának 20 ezer frankot ajánlott föl megújítására gyűjtött Péterfillérekül. Várjuk rövid idő alatt megérkezését Schwarzenberg prágai érsek-bibornoknak, és a magyarországi hg-prímás bibornoknak. Ez utóbbi szintén nem rég a sz. atyának a maga és a jó magyar katolikusok részéről nagylelkű adományokat küldött. Hugues, új-yorki érsek is gyűjtött Péterfillérekül igen jó papsága által. Már egy hónapja, hogy itt van, s nem is utazik el július előtt. E kitünő főpap nagy és méltó hatalmat gyakorol nem csak székhelye- és megyéjének 360 ezerre menő kath. hívei, hanem az új-yorki összes állam fölött, mely tiszteli és szereti is nagy tudománya- és nagy erényeiért. Tudva van, mily nagy bizodalmat helyeztet benne maga Lincoln is, az egyesült-államok elnöke. Legközelebb egy újabb diadalomban részesült. Az új-yorki állam tanácsa és gyűlése ápril 8-án eltörölték egy törvényt, mely tudnillik 1855-ki ápril 9-én a kath. egyház hátrányára hozatott. Említett évben a dühös társulat, vagyis az ugynevezett „No-Nothings”-ok felekezete a törvényhozó kamaráknak azon istentelen eszmét adta, hogy mind semmissítsenek meg az egyházak részére tett kegyes alapítványok és hagyományok, kivéve azokat, melyek személyesek, vagyis maguknak az egyházfőknek számára tételnek. Most már e törvény megszűntetett; s ebben a legnagyobb érdem Hugues érseket illeti.

Aláírási fölhívás. Midőn alulírtak jelen aláírási ívünket a magyar egyházirodalom mélyen tisztelt közönsége elé terjesztjük, ezt nem minden bizalmatlanság nélkül teszszük, félők: nehogy azzal oly időben, midőn az ily fölhívások egész özöne veszi igénybe az irodalompartoló lelkések figyelmét és eszényét, — a mi esekélyiségünk mindkettőnél kisebbségben maradjon. De másrészt bátorítólagon emel föl azon tudat, hogy magyar egyházunk minden szép, jó- és nemesért hevülő, nagyérdemű férfiai a mennyire fölfogják az önképző irodalmi egyletek nem esekély horderejét: úgy azoknak bár szerény, de szent-célú igyekezeteit nagylelkűen gyámolítani is tudják. S csakis e tudat, e lelkünkhez forrott meggyőződés — melyet a szíves

figyelem és méltányoló helyeslés annyi főlemelő nyilatkozata érlelt meg lelkünkben — ösztönze minket biztatólagon, hogy ifjonti egylettink irodalmi zsengejére jelen aláírási ív által hívjuk föl a mélyen tisztelt közönség lelkes pártolását. A mi, melylyel egylettink a magyar egyházirodalom terére először föllép, a szent- atya-irodalom egyik gyöngye: S a l v i a n u s marseillei áldozár „De Gubernatione Dei libri VIII” ezimű művének fordítása, melyhez előzőleg járul Salvianus életrajza tájékozó körpillantással műveire s korára. Miért választók első dolgozatul e munkát? — azt a mi egyházirodalmunkban okadatolni, úgy hiszszük, felesleges. A munka korszerűségén kívül eléggé harezol választásunk cél- és okszerűsége mellett a szent-atyák műveiből készült fordításoknak általánosan elismert sokoldalú haszna s előnye mind a tényezőkre, mind az irodalomra nézve. Most még csak szabadjon megjegyeztünk, hogy a tőlünk kitelhető lelkismertes gond- és szorgalommal készült munka egyházi beszédekre is bő s használható anyagot nyújt. A munka nagy nyolezadrétben tiszta, esinos, tömört nyomással, mintegy 12 iven, június végén okvetlenül meg fog jelenni. Árát 80 a. é. krra határoztuk, mely összeg a könyv átvételekor leszen lefizetendő. A megrendeléseket — minél előbb — alábbi ezim alatt egyenesen hozzánk kérjük küldeni. Győrött, ápril végén 1862.

A győri nagyobb papnövelde Szent-Imre-egyletének tagjai.

Adakozások az árviz-károsultak fölsegélésére.

	frt.	kr.
Víz y Ferencz	5	—
Víz y Zsigmond	1	—
Majzik Victor	5	—
Zarándi hívek	4	—
Braun Gábor	1	—
Osvald György	5	—
Mérai hívek	5	—
Boeczónád és Bod	5	—

Átvitel az előbbi számból: 841 frt 37 kr. A maival összesen: 872 frt 37 kr.

Adakozások.

A Szent-István-Társulat által Pesten szerzendő házra:

Virter Lajos prep. plebános Csongrádon mint gyűjtő	évenként (4 évre)	frt.	kr.
Szerelem hegyi Márton	2	3	—
Leeb Mátyás	4	5	—
Villiger István esanyi pleb.	4	1	—
Seregély János	4	1	—
Lichtner Gáspár	4	5	—
Szabó Márk	2	2	—
Körrey Ferencz	egyszer mindenkorra	10	—
Preyszler László	"	1	28
Gr. Zichy Józsa Bécsben	"	20	—
Pongrátz Bódog lelkész Ploesten	3 ezüst huszas.		
Két pécsmegyei plebános	egyszer mindenkorra	4	—

A Szent-László-Társulatra:

	frt.	kr.
A győri egyházmegyéből 2 db a. é. s 1 db. ezüst forintos és	432	70
Perlaky Károly Pesten 1862. évre	1	—
Szmodics János esztergári pleb. gyűjt. 19. sz. ívén	7	56
Nákó Malvine grófnő Bécsben	5	—
Gr. Nákó Sándor	5	—
Pankovics István	5	—
Herczeg Batthyányi Fülöp	10	—
Ifj. Eszterházy Pál herczeg	10	—
Danielik János vál. püspök „Kétrendbeli előadásá”-nak 2 magyar példánya után	—	20

KIADJA A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT; FELELŐS SZERKESZTŐ: KÁDAS RUDOLF.

PESTEN, EMICH GUSZTÁV M. AKAD. NYOMDÁSZ (BARÁTOK TERE, 7. SZÁM).